

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

7
—
1910

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ★ BAS. N. GRÉGORIADÈS

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008
ΙΟΑΝΝΙΝΑ 2008

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠ. ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Θ. ΠΕΤΣΙΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΦΟΡΙΑΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΦΟΡΙΑΣ
ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΝΕΟΣ
ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΤΥΠΟ

ΣΙΓΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΚΑΦΗΣΙΤΟΣ ΥΧΟΣ ΕΤΟΥΝΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΤΙΚΗΝ

‘Ηξιώθη τὸν Ζακκείου βραβεῖον ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου
πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων.

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
1910

Υ.Δ.ΤΗΣ Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΦΩΤΟΥΨΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ - 1969 - REIMPRESSION ANASTATIOS
ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ * BAS. N. GRÉGORIADÈS
ΟΔΟΣ ΦΕΡΓΟΥ 2 - ΑΘΗΝΑΙ (142) 2, RUE PINDIAS - ATHENES (142)

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006
Dr. Δημήτρης Κ. Τ. Π.

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΤΟΜΟΣ Ζ' — 31 Μαρτίου 1910. — ΤΕΥΧΟΣ Α'.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΑΤΣΗΛΑΖΑΡΕΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΠΕΡΙ ΜΑΚΙΔΟΝΙΑΣ

Εύστοχωτάτη υπῆρξεν ἡ ἀπόφασις τοῦ φιλοπάτριδος κ. Δημοσθένους Χατζηλαζάρου, ιδρύσαντος πρὸ δύο περίπου ἑτῶν ιστορικὸν καὶ λαογραφικὸν διαγωνισμὸν περὶ τῆς Μακεδονίας, οὐ τὴν ἐκτέλεσιν ἀνέθηκεν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, κριτὰς αὐτοῦ καταστήσας τοὺς κ. κ. Νικόλαον Πολίτην, Δημήτριον Πατσόπουλον, Παῦλον Καρολίδην, διτὶς ἔνεκα μακρᾶς ἀπουσίας δὲν μετέσχε τῆς κρίσεως, καὶ τὸν εἰςηγητὴν τῆς παρούσης ἔχθέσεως.

Δὲν εἶνε δὲ εύτυχῶς ὁ διαγωνισμὸς οὗτος γεγονός μεμονωμένον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀλλὰ, συνδυαζόμενος καὶ πρὸς ἄλλους ἥδη τελεσθέντας ἢ προκηρυχθέντας ιστορικὸς διαγωνισμούς, ἀποδειχνύει τὸ ἀρξάμενον παρ' ἡμῖν ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς πατρίου ιστορίας. Τοιούτοι διαγωνισμοὶ εἶνε ὁ Σουλήνειος περὶ τῆς ιστορίας τῆς Θεσσαλίας, ὁ ἐκ κληροδοτήματος τοῦ μακαρίτου Πέτρου Κοσκορόζη περὶ τῆς ιστορίας τῆς Γόρας καὶ ἄλλων ιστορικῶν θεμάτων κατὰ πενταετίαν καὶ ὁ ἐπ' ἐσχάτων ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθανασίου Ματάλα προκηρυχθεὶς περὶ τῆς ιστορίας τῆς Σπάρτης.

Τοῦ δὲ προκειμένου διαγωνισμοῦ θέμα ὡρίσθη ἡ συγγραφὴ Ιστορίας τῆς Μακεδονίας κατὰ τὰς πηγὰς, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1821, ἐπὶ βραβείῳ δύο χιλιάδων δραχμῶν.

Τοπειδήθη δ' εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἐν καὶ μόνον ἔργον, ἐπιγραφόμενον «Ἴστορία τῆς Μαχεδονίας» καὶ συνιστάμενον ἐκ σελίδων χειρογράφων 177 εἰς σχῆμα ὅγδοον, αἵτινες ἔκτυπούμεναι ἦθελον ἀποτελέσσει τουριδίου μᾶλις ἐξ τυπογραφειῶν φύλλων.

Ἡ μικροτάτη ἔκτασις τοῦ βιβλιαρίου τούτου ἀποδεικνύει ἥδη αὐτὴ καὶ μόνη τὴν πενιχρότητα αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ συγγραφὴ εἶναι ἔτι πενιχροτέρως ὡς πρὸς τὴν ὄλην καὶ ἔτι μᾶλλον ὡς πρὸς τὴν μεθοδον ἡ μᾶλλον στερεῖται παντελῶς μεθόδου.

Ο συγγραφεὺς οὐ μόνον δὲν ἀνταπεκρίθη πρὸς τὸ ζητούμενον, οὐδαμῶς ἐργασθεὶς κατὰ τὰς πηγὰς, ἀλλὰ καὶ δὲν παρέσχε τι ἀδρόν καὶ τέλειον, ἀλλὰ συγώψισε μετά στοιχειώδους ἀμεθοδίας εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε τὰ γεγονότα ἔκεινα τῆς μαχεδονικῆς ιστορίας, δσα ἔχρινε τυχὸν τὰ καιριώτατα, ἀνευ συνογγῆς καὶ ἀνευ οἰαζδήποτε τέχνης περὶ τὴν ιστορικὴν ἔκθεσιν.

Εἶναι δὲ καὶ ἡ γλῶσσα τῆς συγγραφῆς ἀκαλλαίσθητος καὶ πᾶν ἄλλο ἡ ἄφογος καὶ ὀρθοεπής. Καὶ ὀρθογραφικὰ δὲ λάθη περιλαμβάνονται ἐν τῷ χειρογράφῳ οὐκ ὄλιγα. Παραθέτομεν δὲ ἐνταῦθα μικρὰ μόνον δείγματα τοιούτων ἀμαρτημάτων. Σ. 4 τοῦ Πίγδον· — σ. 8 καὶ ἀλλαχοῦ γεννεῖ· — σ. 9 διετέλων, ἀπετέλων, σ. 17 ἀμιλῶν, σ. 80 διηγόων — σ. 9 αἱ ἐπὶ ἵη πλησίον τῆς παραλίας χῶρων — σ. 9 τὴν ἐν Πίγδον (τὴν πρότερην Κίτρον)· — σ. 10 ἀφοῦ διέλθει· — σ. 12 ἀνομασθεῖσα καὶ μετανομασθεῖσα· — σ. 13 ἡμίσεως· — σ. 15 Παῦσιος· — σ. 15 περιέχουσα τὸ ὅρος Σκάρδος· — σ. 17 κατάκισιν· — σ. 22 τοῦ Τημένους· — σ. 22 ηὐξήνθη· — σ. 29 ἀποθανατίσαντος· — σ. 31 ὁργοσαν· — σ. 31 προσδοκόμενον· — σ. 31 Φερρών· — σ. 33 πατρίδος του, σ. 45 ἀποικίας της, σ. 47 ἐμπορίον της, σ. 47 θαλασσοπλοΐας της, σ. 47 κατοίκων της, σ. 51 δραχματοίδος τυρος, σ. 66 θυγατέρα του καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα· — σ. 59, 34 τοῦ Πανσανία· — σ. 35 τοῦ Λεωνίδα· — σ. 40 τῶν δύο καὶ ἡμιους χιλιομέτρων· — σ. 45 Ἡφαιστείων· — σ. 45, 47, 147 καὶ ἀλλαχοῦ ἥλωσε· — σ. 68 Λυκώρα· — σ. 68 Μεγαλούπο-

λιν· — σ. 75 εἶχεν ἀπολέσαι· — σ. 79 ἐστοχισαν τὴν ζωὴν εἰς 7000 ἄτομα· — σ. 84 σύδεμιαν ποιεῖ λέξιν· — σ. 94 λιβρῶν χρυσοῦ· — σ. 118 νὰ σιγήσωσι τὰς ἔχθρικάς· — σ. 136 ἐπράξει πολλὰς παραγωγῆσεις· — σ. 148 προτάσεις... ἀποβληθείσας· — σ. 149 ποιῶν αὐτὸν νὰ διέλθῃ ὑπεράνω τοῦ ισθμοῦ.

Ἄρχόμενος δὲ Εἰσαγωγῆς (σ. 1-21), περιλαμβάνει ἐν αὐτῇ σύντομον γεωγραφίαν τῆς ἀρχαίας Μακεδονίας, προσθέτων ὅλιγα περὶ τοῦ σημερινοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας καὶ τῶν ἔθνο-λογικῶν αὐτῆς δρῶν καὶ σύμφυρτα σημειώματα περὶ ιστορίας καὶ ἔθνολογίας, περὶ Ἑλλήνων καὶ Σλάβων, περὶ τουρκικῆς διοικήσεως, περὶ ἑλληνικῶν σχολείων, περὶ ἐκκλησίας καὶ προπαγανδῶν. Διαιρεῖ δὲ ἐπειτα τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ἔργου εἰς ἔνδεκα κεφάλαια, ὡν πρῶτον « Πρώτη περίοδος τῆς ἀρχαιοτάτης ιστορίας τῆς Μακεδονίας μέχρι τοῦ ἔτους 359 πρὸ Χριστοῦ » (σ. 21-29), δεύτερον « Δευτέρα περίοδος τῆς ἀρχαίας ιστορίας τῆς Μακεδονίας μέχρι τοῦ ἔτους τριακόσια ἐν πρὸ Χριστοῦ » (σ. 29-54), τρίτον « Τρίτη περίοδος τῆς ἀρχαίας ιστορίας τῆς Μακεδονίας, ἀπὸ τοῦ 301 π. Χ. μέχρι τοῦ 168 π. Χ. » (σ. 54-67), τέταρτον « Ἡ Μακεδονία ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους » (σ. 67-75), πέμπτον « Ἡ Μακεδονία ἀπὸ τοῦ 252 μ. Χ. μέχρι τοῦ ἔτους 610 μ. Χ. » (σ. 75-84), ἔκτον « Ἡ Μακεδονία ἀπὸ τοῦ ἔτους 610 μ. Χ. μέχρι τοῦ ἔτους 904 μ. Χ. » (σ. 84-101), ἕδομον « Ἀπὸ τοῦ 904 μ. Χ. μέχρι τῆς πρώτης σταυροφορίας » (σ. 101-113), ὅγδοον « Ἡ Μακεδονία κατὰ τὰς σταυροφορίας (σ. 114-134), ἑνατον « Ἡ Μακεδονία ἀπὸ τοῦ ἔτους 1270 μ. Χ. μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος 1453 μ. Χ. » (σ. 134-150), δέκατον « Ἡ Μακεδονία ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν » (σ. 150-151) καὶ ἑνδέκατον « Ἡ Μακεδονία ιστορικῶς ἔξεταξο-μένη κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίας » (σ. 171-177).

Καὶ τὰ μὲν δρια τῶν χεφαλαίων τούτων εἶνε ὡς τὰ πλεῖστον ὁρθῶς διαγεγραμμένα, ἀλλ' ή ἐν αὐτοῖς περιλαμβανομένη ὅλη

καὶ ἡ μέθοδος; τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς εἶναι κατώτεραι πάσης κρίσεως.

Ηδη ἐν αὐτῇ τῇ Εἰσαγωγῇ ἐμφανίζεται τὸ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν παντελῶς ἀπαράσκευον τοῦ συγγραφέως. Ήδη ἐν αὐτῇ ἐπικρατεῖ τὸ χαρακτηρίζον τὸ δλον ἔργον ἀσύνδετον καὶ ἡ δικηγόρη ἀπλῶν ὀνομάτων παράθεσις εἰδῆσεων πολλάκις ἀσυναρτήτων. Οὐδέματ' ἀρχαῖα συμφύρουται μετὰ νέων, πολλάκις δὲ τῶν ὀνομάτων εἶναι λελανθασμένα. Οὕτω γίνεται μνεία ποταμοῦ Ἰεροδαίκου, ἐν ᾧ ἐκαλεῖτο Ἰεροδαίκος, λάθον ἄντι Ἀσίου, ὅρους Βαΐου ἄντι Βοΐου, ἀνυπάρχοντος ἀκρωτηρίου τῆς χερσονήσου Σιθωνίας Δρεπάγον. Η Κίλμης λέγεται Κίλημον. Τῇς Λυγκηστίδος φέρεται ἐν σ. 9 καὶ 11 ὁ ἀνύπαρχος τόπος Λυγκεστίς. Τὰ Βελεστὰ λέγονται ἐν σ. 16 Βελέσαι, οἱ Ἀλμωπες Ἀλμῶπες ἐν σ. 23, οἱ Ηιέρες Ηιέρες ἐν σ. 22, ἄντι τοῦ Κοδομαννοῦ γράφει ἐν σ. 118 Κοδομιάτου, ἄντι Ζαριασπα ἐν σ. 11 Ζαριασπα, ἄντι Μαράκχνδα ἐν σ. 44 Μαρακάνδα, τὴν Ναιστὸν λέγει Νάισον, τὸ Σινᾶ ἐν σ. 811 Σερᾶ, τὸν Τζιμιτκῆν ἐν σ. 711 Ζιμισκή, τὸν Σουλειμάνην Σόλιμαν ἐν σ. 153 καὶ 158, τὴν Σαρδικήν Σαρδίαν ἐν σ. 94, τοὺς Ηατζινάχας Ηατζινάκην ἐν σ. 114, τοὺς Βαράγγους Βοράγγυμις ἐν σ. 113. Μεταξὺ τῶν λιψιῶν τῆς Μακεδονίας ἀναφέρονται γωριστὰ ἡ Αυχιτης καὶ ἡ λίμνη τῆς Ἀχρίδης. Η πόλις Βαρνοῦς μεταβάλλεται εἰς ὥρας. Τὸν βασιλέα τῆς Φωκίδος Κάνητα (Ἴδε Διοδώρου Σικελιώτου Δ' 153) μετονομάζει Κάνατα.

Ἄλλαξ θὰ ἐρωτηθῇ τίνα τγέτιν ἔχει ἡ Φωκίς πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ πῶς ἐκριθῇ ἀναγκαῖα ἡ μνεία τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως τούτου. Η ἀπόντησις εἰς τοιούτον ἐρώτημα ἄγει ἡμᾶς εἰς τὴν παρατήρησιν, διτὶ ὁ συγγραφεὺς λίαν ἀσυστάτως καὶ περιττῶς παρειςάγει ἐκάστοτε ἐπὶ τῇ μνείᾳ τοπωνυμιῶν διὸνομάτων ἀνδρῶν ἐκ τῶν λεξικῶν γενεαλογίας μυθικὰς διλῶς ἀσχέτους πρὸς τὰ θέματα καὶ διακοπτούσας τὴν ἀλλήλην ἐκθεσιν.

Ἴδού ἐν παράδειγμα. Ἐν τῇ ποταμογραφίᾳ τῆς Μακεδονίας

μετὰ τὰ περὶ τοῦ Ἀξιοῦ μνημονεύεται ὁ Στρυμών, ἀλλ' ἀντὶ νὰ μάθωμεν πόθεν πηγαῖει, ποῦ ἐκβάλλει, ὅποιος τις εἶνε, ὅποια τὰ ἔξ αὐτοῦ ἀγαθά καὶ γῆς αὐτοῦ ἐπικοινωνία, ὁ συγγραφεὺς λέγει τὰ ἔξης (σ. 3-4).

Ο Στρυμών ἥτο ποτάμος θεὸς πατὴρ τοῦ Ρήσου καὶ τῆς Εὐάδηνης.

Ο Ρήσος ἥτο βασιλεὺς τῶν Θρακῶν υἱὸς τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς Μούσης Καλλιόπης ἢ Εὐτέρης, σύμμαχος τῶν Τρῳάνων φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Διομήδους καὶ Ὁδυσσέως. Κατ' ἄλλους δὲ ἥτο υἱὸς τοῦ Ἡιονέως.

Τὸ δρομα 'Ρήσος εἶχε καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ὁκεανοῦ καὶ τῆς Τυθύνος ποτάμος θεὸς ἐν Βιθυνίᾳ ἀλλώς 'Ρήβας. 'Ρήσος δὲ δρομάζεται καὶ ποταμὸς τῆς Τρωάδος χυνόμενος εἰς τὸν Γράνικον.

Η δὲ Εὐάδηνη ἡ θυγάτηρ τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς Νεαίδας ἥτο γυνὴ τοῦ Ἀργούν καὶ μῆτηρ τοῦ Ἰάσον. Τὸ αὐτὸ δὲ ὄνομα Εὐάδηνη είχε καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ηιτάνης, γεννήσασα ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος τὸν Ἰανόν. Επίσης δὲ ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἰφίος καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Καπανέως καθὼς καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ Πελίου, ψανδρευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰάσονος μὲ τὸν Κάναντα βασιλέα τῆς Φωκίδος.

Τὸ χωρίον τοῦτο τῆς συγγραφῆς εἶναι πολλαχῶς ἐνδεικτικὸν τῆς ἀστόχου ἐκθέσεως τοῦ συγγραφέως. Τοῦτο μὲν ὅμοιώς οὗτος διὰ πάσης τῆς συγγραφῆς δεικνύει προςήλωσιν εἰς τὰ μυθικὰ πρόσωπα καὶ πίστιν εἰς τὴν ἔξ αὐτῶν ἐπωνυμίαν πόλεων ἡ φυλῶν. Οὕτως εὐθὺς ἐν ἀρχῇ λέγει, δτι ἡ Θάσος ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ Θάσου υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἢ τοῦ Ἀγήνορος (σ. 1), ἔπειτα τοὺς Δωριεῖς λέγει ἀπογόνους τοῦ Δώρου υἱοῦ τοῦ Ἐλληνος καὶ τῆς τύμφης Ὁρσηΐδας (σ. 6). Ἐν σ. 11, ὅπου ἀλλως συγχέεται ἡ Πιερία πρὸς τὴν ὁμορικὴν Μυγδονίαν, προετίθενται τάδε· ἡς ἀρχαῖς τις βασιλεὺς Πιέρος (γρ. Πίερος) ὄνομαζόμενος ἔσχεν ἐπνέα θυγατέρας,

αἵτινες ἐρίσασαι πρὸς τὰς Μούσας πρὸς ματωπής καὶ τοιχηθῆσαι μετεμορφώθησαν εἰς διάφορους πτυχαῖς. Ἐν σ. 23· Ἡ Ἀλμωπία ἐκλήθη οὐταν ἐξ ἑρός τῶν Γιγάντων καλούμενον "Ἀλμός". Ἐν σ. 28 οἱ Φεραί, κτισθεῖσαι ὀπὸς Φέρυμης τοῦ ἐκγόνου τοῦ Αἰόλου ἐκατὸν χρόνους πρὸ τῶν Τρωϊκῶν. Ἐν τῇ αὐτῇ σελίδᾳ λέγεται, ὅτι ἡ Λάρισα ἐκλήθη οὐτας ἐκ τοῦ ὄνοματος τῆς θυγατρὸς τοῦ Πελασγοῦ Λαρύσσης. Ἐν σ. 30 δὲ τὸ Ηλεῖχον τὴν ἥπερ παραστηματικῶν κατατάσσει (γρατίστοι) αὕτης Βόζαρις, τὸν τοῦ Ησαευδάτους καὶ τῆς γῆματος Κρενάσσης ἢ Κερούέσσης. Ἐν σ. 38 περὶ τῆς Ἀβύδου, ὅτι ὄνοματος οὗτοῦ ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ Τεύχους ἦν γυναικὸς τοῦ Αιγαδάνου Ἀρίσθης. Καὶ ἡδύνατο μὲν, ἀν ηθελε, νὰ ποιήσῃ ταὶ μνείαν τῶν περὶ ἀργαίοις μυθολογουμένων, εἰ που τοῦτο πράγματι ἀναγκαῖον, ἀλλ' ὥρειλε καὶ νὰ δηλωτῇ, ὅτι τὰ τοιαῦτα εἶνε μῦθοι, νὰ σαφηνίσῃ δὲ μάλιστα, ὅτι τὰ τερόμενα ὄνόματα πόλεων ἡ λαῶν ἀπὸ ἐπωνύμων εἶνε ἐπ' ίσης μυθεύματα, ἀτιν' ἄλλως ἡτο καὶ δλῶς περιττὸν νάναγράψῃ.

'Αφ' ἑτέρου δὲ τὸ ἀνωτέρῳ παρατεθὲν χωρίον περὶ τοῦ Στρυμόνος καὶ τοῦ Ρήγου εἶνε δηλωτικώτατον τοῦ τρόπου, καθ' ὃν συχνότατα ἡ συγγραφεὺς παρεμβάλλει εἰς τὴν διήγησιν, διακοπτομένην ἀτόπως καὶ ἀτέχνως, πράγματ' ἀλλότρια, ἀφορμώμενος ἐκ τινος κυρίου δνόμιατος μνημονευομένου ἐν τινὶ τῶν περιόδων τοῦ λόγου αὐτοῦ. Εὑρίσκομεν δὲ ἐν τῇ συγγραφῇ καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα χωρία. (Οὔτως ἐν σ. 21 γράφει· Ὁ Κάρανος ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἔβασίλευε τῷ 850 π. Χ., τὸ δὲ κράτος του ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ Ὁλύμπου μέχρι τῆς Ἐδεσσῆς οιμερωῶν Βασιλῶν. Καπειδὴ δὲ ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ γίνεται μνεία τῶν δνομάτων Ὁλυμπίους καὶ Ἐδεσσα, προσθέτει ἀμέσως κατόπιν, διακόπτων τὰ περὶ τῶν βασιλέων, τὰ ἑξῆς· Ὁ Ὁλυμπίου εἶραι δρος τῆς Θεομαλίας, χωρίζον αὐτὴν πρὸς ἀρχτὸν τῆς Μακεδονίας, ἔχον ὑφρὸς δέκα

οταδίων* καὶ ἐκτεινόμενον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, ὅπου ἐπλάττετο ἔχων τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ὁ Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι Ὀλύμπιοι θεοί. Ή δὲ Ἐδεσσαί εἶναι ἡ πόλις τῆς Μακεδονίας ὃπου ἐθάπτοντο οἱ βασιλεῖς τῆς (ἔπρεπε νὰ προστεθῇ, δτὶ υπῆρξε καὶ πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας). Όμοιως ἐν σ. 8... ἔξετείνετο ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου. Καὶ Ἀδριατικὴ θάλασσα μὲν εἶναι ὁ Ἀδρίας ἢ ἄλλως Ἀδριατικὸς κόλπος τῆς Μεσογείου θαλάσσης μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Δαλματίας, Ἑλλήσποντος δὲ ὁ μεταξὺ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης πορθμὸς, διὰ τοῦ οποίου ἐνόντεται ἡ Προποντίς μὲ τὸ Αἴγαίον ἀπὸ τῆς Ἑλλης, θυγατρὸς τοῦ Ἀθάμαντος, ἣντις ἐπνίγη ἐνταῦθα μεταβάνουσα εἰς Κολχίδα ἐπὶ τινος χρυσομάλλον κριοῦ.

Τοιαῦται ἀτοποὶ καὶ πολλάκις περιτταὶ περὶ πραγμάτων ἐνίστε γνωστοτάτων παρενθῆκαι υπάρχουσι καὶ ἀλλαχοῦ τῆς συγγραφῆς. Πολὺ δὲ πλείονα εἰνε τὰ χωρία, δησι παρεμβάλλονται εἰς τὸ κείμενον δίκην σημειωμάτων πράγματα δλως ἀσχετα πρὸς τὸ θέμα. Τοιαῦτα εἰνε τὰ ἐν σ. 25 περὶ Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, τὰ ἐν σ. 27 περὶ Εὐριπίδου, τὰ ἐν σ. 52 περὶ Ὀλυμπιάδων, τὰ ἐν σ. 53 περὶ Ἀθηνῶν ἐπὶ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως καὶ Δημητρίου τοῦ Ἀντιγονίδου, τὰ ἐν σ. 54 περὶ Ισοκράτους, τῶν ἀλλων Ἀθηναίων ρητόρων καὶ τοῦ Μενάνδρου, τὰ ἐν σ. 55 περὶ Βιθυνίας, Πόντου, Καππαδοκίας, Περγάμου καὶ περγαμηνοῦ χάρτου, τὰ ἐν σ. 56 περὶ τῶν φερόντων τὸ ὄνομα Ἀρατος ποιητῶν, τὰ ἐν σ. 57 περὶ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένους, τὰ ἐν σ. 59 - 60 περὶ ἀλεξανδρινῆς ποιήσεως, τὰ ἐν σ. 68, 70, 71, 72 περὶ Ἑλλήνων συγγραφέων διαφόρων περιόδων, τὰ ἐν σ. 80 περὶ Ἀραβίας, τὰ ἐν σ. 109 περὶ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, τὰ ἐν σ. 111 περὶ Νορμαννῶν. Καὶ εἰ τινα δὲ τούτων σχετίζονται ἔμμεσως πρὸς τὰ μακεδονικὰ πράγματα, εἶνε οὕτως ἀτέχνως καὶ ὀνει

* Δὲν εἶνε ὄρθη ἡ κατὰ στάδια ἀντὶ μέτρων ἡ ποδῶν μέτρητις ἀράνων, ἂν; οὐδὲ ἡ κατὰ Ὀλυμπιάδας ἀρχαικουσα χρονολογία, ἡς ποιεῖται χρῆσιν ἐν σ. 26, 52, 68.

συναφείας παρεγνωμένα, μάτια ό αναγνώστης δὲν δύναται νὰ έννοησῃ τὶς ὁ λόγος τῆς παρεγνώσεως αὐτῶν.

Οὐδαμῶς δ' ἐτήρησεν ὁ συγγραφεὺς τὸν δρον τοῦ προγράμματος περὶ συγχραφῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας κατὰ τὰς πηγὰς, οὓδε φαίνεται ἔχων ασφῆ ἔννοιαν τοῦ δρου τούτου καὶ συγγέει πηγὰς καὶ βαρθήματα. Οὗτῳ ποιεῖται σπανίως καὶ σποράδην μνεῖαν τοῦ μακαρίτου Παπαρρηγοπούλου, τοῦ Σταματιάδου, τοῦ κ. Χρυσοχόου, τῆς συγγραφῆς τοῦ Γερέσεω, τοῦ περὶ Μακεδονίας συγγραμματίου τοῦ κ. Νικολαΐδου καὶ τῶν Ηδοιπορικῶν σημειώσεων Μακεδονίκης τοῦ κ. Σγινᾶ. Ταῦτα δὲ καὶ μόνα ἀρκοῦσι νὰ καταδείξωσιν, ὅπόσον ἀνεπαρκής καὶ ἐπιπλαία ὑπῆρχεν ἡ προμελέτη αὐτοῦ. Τῶν δὲ πηγῶν ἀναφέρει μόνον ἄπαξ τὸν Προκόπιον, τὸν Κύργριον καὶ Κριτόβουλον τὸν Ἰμβριον, διὸ ἄλλως γινώσκει πράγματι τόσον ὀλίγον, μάτια λέγει αὐτὸν Λήμνιον. Καὶ δικού δὲ, τοῦ λόγου ὅντος περὶ τῶν ὑπὸ τῶν Νορρανῶν καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὰ ἔτη 1185 καὶ 1186 ἀλώσεων τῆς Θεσσαλονίκης, εἶχε πράγματι ὑπ' ὅψιν τὰς πηγὰς, τὸν Εὔσταθιον Θεσσαλονίκης καὶ Ιωάννην τὸν ἀναγνώστην, γίνεται τοῦτο μετὰ μεγίστης ἀμεθοδίας δι' ἀπλῆς παραγνώσεως μακρῶν χωρίων ἐκ τῶν εἰρημένων συγγραφέων, καὶ τούτων εἰκῇ ἐκλεγομένων καὶ παρατιθεμένων ἐν τῷ κειμένῳ ἐν αὐτῇ τῇ γλώσσῃ τοῦ πρωτοτύπου ἐν τελείᾳ ἀσυμμετρίᾳ πρὸς τὴν λοιπὴν συγγραφήν.

Καὶ τῆς ἱστοριογραφικῆς δὲ τέχνης εἶνε δλῶς ἄγευστος ὁ συγγραφεὺς, μὴ γινώσκων οὔτε πῶς καὶ τί νὰ ἐκλέξῃ, οὔτε πῶς νὰ διαθέσῃ τὴν ὅλην, οὔτε γὰρ διακρίνῃ τὰ καίρια ἀπὸ τῶν ἐπουσιωδῶν, οὔτε νὰ ἔξαρῃ τὰ ἄξια ἔξαρσεως καὶ ὅτε μὲν περιοριζόμενος εἰς τὴν παράθεσιν γεγονότων ἀσυνδέτων πρὸς ἄλληλα, ὅτε δὲ εἰς ξηροὺς δυομάκτων καταλόγους, ὡς ἐν σ. 55 καὶ 64 - 65. Ἡ διήγησις αὐτοῦ εἶνε δλῶς ψυχρὰ καὶ ἀκατάσκευος, ἡ μᾶλλον δὲν εὑρίσκομεν παρ' αὐτῷ διήγησιν, ἀλλὰ σημειώματ' ἀσυνάρτητα καὶ ἐνίστι ἐπαναλαμβανόμενα, οὐχὶ

δὲ σπανίως καὶ συγχρουόμενα πρὸς ἄλληλα. Περὶ δὲ δυνάμεως περιγραφικῆς καὶ ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὸ θέμα, δυναμένου νὰ φρονηματίσῃ καὶ θερμάνῃ τὸν ἀναγνώστην ἢ κἄν νὰ ἐλκύσῃ αὐτὸν οὐδὲ λόγος.

Ἐργον τοιούτον τοῦτον τῶν βάσεων ἀτυχὲς δὲν ἡδύνατο νὰ εἴνει εὐστοχώτερον καὶ περὶ τὰ καθ' ἔκαστα· διὸ γέμει ἐν ταῖς λεπτομερείαις ἴστορικῶν λαθῶν, διότι ὁ συγγραφεὺς φαίνεται στερούμενος καθ' ὅλου ἀντιλήφεως ἴστορικῆς. Θὰ ἡτο δ' ἐνεκα τῆς τοιαύτης ἀποτυχίας περιττὴ καὶ ἀσκοπος πᾶσα μακρηγορία καὶ ἔχθεσις τῶν ἐπταιτιμένων ἐκάστων, διότι δὲν πρόκειται ὅπως δήποτε περὶ λεπτομερειῶν δεομένων ἐπανορθώσεως, ἀλλ' αὐτόχρημα περὶ ἀποπείρας ἀρδην ἀστόγου καὶ παρά τὴν ἐνιαγος ψυχρότατ' ἀλλως διαφαινομένην φιλοπατρίαν τοῦ συγγραφέως, ἣν δὲν ἐπιβαλλόμεθα νὰ διαμρισθήσωμεν, ἀνεπαισθήτως συντελούσης ἐνιαγος εἰς τὴν ὑποστήριξιν ἀλλοτρίων ἀξιώσεων περὶ τῆς Μακεδονίας.

Διὸ περιοριζόμεθα ἀκροθιγῶς καὶ τὸ πλεῖστον ἀνευ σχολίων, πλὴν τῶν ἥδη παρατεθέντων δειγμάτων στραλιμάτων περὶ τὴν γλῶσσαν, τὰ ὄνοματα ἢ τὴν ἴστορικὴν οἰκονομίαν, εἰς τινα ὀλιγιστα τῶν ἐν τοῖς καθ' ἔκαστον ἐσφαλμένων, ἐν οἷς καὶ τινα ἀκατανόητα ἢ δυνάμενα νὰ παρερμηγευθῶσιν ἐνεκα τῆς κακῆς διατυπώσεως.

Ἐν σ. 1 λέγει ὁ συγγραφεὺς 'Ἡ χώρα αὕτη ἔλαβε τὸ ὄνομα Μακεδονία ἐκ τοῦ νίνοῦ τοῦ Ὁσίριδος, ἀρχαίου βασιλέως τῆς Αίγυπτου, θεοποιηθέντος μετὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Τυφλῶν θάνατόν του καὶ λατρευομένου πρὸ πάντων εἰς τὰς Θήβας, τῶν δποίων ἐνομίζετο καὶ κτίτωρ. Ἐλατρεύετο δὲ δ 'Οσιωις εἰς τὰς Θήβας ὡς ἡ γονιμοποιὸς τῆς χώρας δύναμις. Ἐμνθολογεῖτο δὲ νίδις τοῦ Κρόνου ἢ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Ρέας καὶ ἀδελφὸς τῆς Ἰοιδος, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησε τὸν Ὅρον. Ο Ἡρόδοτος τὸν παραβάλλει μὲ τὸν Διόνυσον ἢ δὲ λατρεία τοῦ Ὁσιού. Εἰςήχθη μεταγενεστέρως εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς

αὐτὴν τὴν Ρώμην. Ἐκαλέπτο δὲ ὁ νίδες τοῦ Ὀσίριδος Μακεδῶν καὶ συνεστράτευε πολλάκις μετὰ τοῦ πατρός του.

σ. 2. Πρωτεύουσα τῆς Μακεδονίας εἶναι ἡ Θεσσαλονίκη, πρότερον διοικητήριον Θεομηρία. Ταῦτα λέγονται καὶ ἐν σ. 10 καὶ 110, ἐν ᾧ εἰναι γνωστότατον καὶ ἀποδεδειγμένον, διτὶ ἡ Θίρμη ἔκειτο ἀπότερόν πως πρὸς τάνατολικὰ τῆς Θεσσαλονίκης.

σ. 6. Τὰ περὶ τῶν ἐθνολογικῶν τῆς Μακεδονίας πραγμάτων ἐν τοῖς ἀρχαίοις γρόνοις ἐκτίθενται μετὰ πολλαπλῶν ἀνακριθειῶν καὶ σύχ οὐλίγης συγγύσεως διὰ τῶν ἔξῆς· Ἡ φύσις ἐπροκήσε τὴν Μακεδονίαν πλουσιοπαρόχως, ἀλλ᾽ ἡ ἀνάμιξις τῶν Μακεδονικῶν φυλῶν, αἵτινες ἀρχικῶς ἦσαν καθαρῶς Ἑλληνικαὶ καὶ πιθανῶς συγγενεῖς κυρίως πρὸς τοὺς Δωριεῖς, τοὺς ἀπογόνους τοῦ Δώρου, υἱοῦ τοῦ "Ἐλληνος καὶ τῆς θύμφης Οροηῆδος, οἵτινες κατόπκουν ἔκπαλαι τὴν Δωρίδα μεταξὺ Φωκίδος, Λοκρίδος, Αιτωλίας καὶ Θεσσαλίας, ἡ ἀνάμιξις τῶν καθαρῶν τούτων Ἑλληνικῶν φυλῶν μετ' ἄλλων στοιχείων, ἀνεχαίτιος τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν τοσοῦτον, ὥστε μετὰ αἰώνας καὶ ὡρθωσεν ἡ γεννεὰ τῶν Τημενιδῶν νὰ ἐνώσῃ τὴν Μακεδονίαν εἰς ἐν σύνολον καὶ νὰ δξιωθῇ τέλος καὶ τῆς ἡγεμονίας ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων.

Τὰ ξέρα ταῦτα στοιχεῖα ἦσαν Φρυγικὰ ἢ Βρυγικὰ καὶ Ἰλλυρικὰ ἀλλὰ καὶ Θρακικά.

Φρύγες ἦσαν....

Οἱ δὲ Ἰλλυριοὶ ἦσαν....

σ. 8. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγίστης ἀκμῆς τὸ Μακεδονικὸν κράτος ἔξετείνετο ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς μέχρι τοῦ Ἐλλησπόντου.

σ. 9. ἡ Πελαγονία ἡ ἀκλως Τριπολεῖτις ἀνήκουσα κυρίως εἰς τὴν Περσαϊδίαν, ἡ Αυγκεστίς μεταξὺ Ἀλιάκμονος καὶ Ἐριγόνος, ἡ Ὀρεοτίς μεταξὺ Ἡπείρου καὶ Ἰλλυρίας καὶ ἡ Ἐλίμεια ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Ἡπείρου, αἱ ἀποτέλονται τὴν

λεγομένην ἄνω Μακεδονίαν διετέλω τὸν τιμαριούχους ἡγε-
μόνας.

σ. 9. Ἡ Μακεδονία διηρέθη εἰς τέσσαρα τμῆματα. Ἱρ.
τετράδις. Ὁμοίως ἐν σ. 117 καὶ 73.

σ. 11. Ἡ Μακεδονία ἦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις περίφη-
μοις... διὰ τῶν πλοῦτον τῆς εἰς ἔλαιον.

σ. 12. Βέρροια ἢ Βέρραια.... μετὰ ταῦτα ὀνομασθεῖσα
Εἰσηγούντολις.

σ. 12. Ο δὲ πολίτης ἐκαλεῖτο Φιλιππεὺς ἢ Φιλιππητής.
Μητρονομούμενων μόνον τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν τῶν κατοίκων
τῶν Φιλιππῶν, παραλείπεται τὸ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ηαύ-
λου γνωστότατον Φιληππήσιος; οὐδὲ γίνεται τίς που λόγος περὶ
τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ἔργου τοῦ ἀποστόλου.

σ. 14. Ἡ Τουρκικὴ καὶ ἡ Κουντοβλαχικὴ διάλεκτος δὲν
δέικνυται τοῦ ὀνόματος ἐμπορικὴ γλῶσσα, περιωρισμέναι
οὖσαι εἰς τινα διαμερίσματα τῶν πόλεων ἢ εἰς κοινότητας.

σ. 16. Οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ἀλβανοί καὶ οἱ Ρωμοῦνοι ἔχοντι
παραδοσεις καθ' ἃς ἡ Μακεδονία ἀνήκειν εἰς τὰς φυλὰς ταύτας.

σ. 18. Τὸ βακούνιον (ἐκκλησιαστικὸν φέουδον) εἶναι κτῆμα
τῆς καταστάσεως τῶν δουλοπαροίκων.

σ. 19. Αἱ βλέψεις τοῦ Βατικανοῦ εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὑπῆρ-
ξαν τὸ αἴτιον δι' ἥ δὲ Βούλγαρος ἐπίοκοπος τοῦ Πρεσλόβου
ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Πατριάρχου.

σ. 23. Τῷ 513 π. Χ. ἐγένετο ἐπιδρομὴ τῶν Περσῶν, οἵτι-
νες διῆλθον διὰ Μακεδονίας δπως μεταβῶσι εἰς τὴν κεντρικὴν
Ἑλλάδα. Οἱ Ἀμύντας ἔμεινεν οὐδέτερος.

σ. 24. Τρανὸν δεῖγμα τῆς ἀταξίας ἐν τῇ ιστορικῇ ἐκθέσει,
τῶν ἀνακολουθιῶν, τῶν ἐπαναλήψεων, τῆς συγχύσεως καὶ τῶν
ἀνακριβειῶν τοῦ συγγραφέως εἶνε ὅλον τὸ περὶ Ἀλεξάνδρου
Α' χωρίσν, ἔχον ὡδεῖ· Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πέμπτου αἰώνος
βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Α^{ος}, ὅσις

ἱγανάσθη τὰ ἀραιγρωδίσῃ ἀπὸ τοῦ 993 μέχρι τοῦ 479 πρὸ Χριστοῦ τὴν ἐπικυνιαρχίαν τῆς Περσίας.

Τῷ 490 πρὸ Χριστοῦ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὁ Αὐτοκράτορας τὸν ἡγανάσθη τὰ συριανῶν εἰς Ἀττικὴν τὸν Περσικὸν στρατὸν τὸν ὑπὸ τὸν Μαρδόνιον. Ἐν ταύτοις ηύτομοβληστρεὶς εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Ο Μαρδόνιος ὡς γνωστὸν ἦτο υἱὸς τοῦ Γωβρύου καὶ γαμβρὸς Λαρσίων τοῦ Υστάσοπου. Ἐγκήρη δὲ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐφορεύθη ἐν Πλαταιαῖς.

Ο δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Αὐτοκράτορας διεδέχθη τὸν πατέρα τὸν εἰς τὸ βασίλειον τῆς Μακεδονίας τῷ 506 π. Χ. Εἶναι δὲ ὁ ἐπονυμιασθεὶς φιλέλλειρ δι' ὃσα ἐπραξεῖ περὶ τοῦ περσικοῦ πολέμου ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τὸ ἔτος 480 πρὸ Χριστοῦ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος συνώδενος τὸν Ξέρξην, υἱὸν Λαρσίων τοῦ Υστάσοπου καὶ βασιλέα τῶν Περσῶν ἀπὸ τοῦ 486 π. Χ. μέχρι τοῦ 465 π. Χ., ὃς τοις ἐστράτευσε μὲν ἐν ἑκατομμύριον ὄκτακοσίαις χιλιάδαις ἑκακούσιονς ἄνδρας καὶ μὲν χίλια διακόσια πλοῖα κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἡττηθεὶς δὲ κατὰ θάλασσαν ἐν Σαλαμῖνι, φυγὼν καὶ διοθεὶς ἐκτοτε εἰς πατέρας εἴδους ἥδυπαθείας ἐφορεύθη ὑπὸ τὸν ἀρχηγοῦ τῶν δορυφόρων τοῦ Ἀρταβάρου.

Καὶ μετέβη μὲν δὲ Ἀλέξανδρος μετὰ τοῦ Ξέρξου εἰς Ἑλλάδα, ἐγγωσιοποίησεν δῆμος εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν ἀριθμὸν καὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν Περσῶν.

Τῷ 476 πρὸ Χριστοῦ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐλαβε μέρος εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας.

Οἱ διῶνες οὗτοι ἐπανηγυρίζοντο. . .

σ. 26. Ἀπὸ τοῦ 448 π. Χ. μέχρι τοῦ 413 π. Χ. ἐβασίλενος Περδίκκας δὲ Βασιλέως, δοτις ἀνεμίχθη εἰς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον καὶ ἄλλοτε μὲν ἦτο σύμμαχος τῶν Λακεδαιμονίων, ἄλλοτε δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἄλλονς δῆμος ἦτο πάτροτε σύμμαχος τῶν Λακεδαιμονίων.

Ἐπειδὴ δὲ ἀναφέρονται ἐν τῇ παραγγέλφῳ ταῖς τοις αἰ λεξεις

Πελοποννησιακὸν πόλεμοκ, ἐπονται ἀμέσως κατόπιν κατὰ τὴν ἡδη γυωσιὴν συνήθειαν τοῦ συγχραφέως τόδε· Τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον Ἰστόριαν εἰς ὄκτω βιβλία ὁ Θουκυδίδης ὁ περίφημος Ἰστορικός, Αἰθηρίας, υἱὸς τοῦ Ὀλόρου, καὶ μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ἀκαξαγόρα καὶ τοῦ φήγος Ἀτιφῶντος, γεννηθεὶς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐβδομηκοστῆς ἑβδόμης Ὁλυμπιάδος. Ἄλλῃ ἵστι περὶ τῶν νομιζομένων τούτων διδασκάλων τοῦ Θουκυδίδου *Silll Geschichte der griechischen Literatur* Τόμ. B' σ. 401.

σ. 29. Ο Φίλιππος ἐβίωσεν ὡς δμήτρος εἰς Θήβας καὶ ἀτράφη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἐπαμεινώνδα.

σ. 29-30. τῇ βοηθείᾳ τῆς φάλαγγος, συγκειμένης ἀπὸ δέκα ἔξι στοίχους κατὰ βάθος, τῆς δποίας μάμηοις ἡτο ἡ τῶν Ρωμαίων *Cineus*, ἦν εἶχε διδαχθῆ ύπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδα.

σ. 33. (ὁ Φίλιππος) δολοφορηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πανσαρία, εὐπατρίδου Μακεδόνος, παρακινηθέντος μᾶλλον ὑπὸ τῶν Περσῶν ἡ ὑπὸ τῆς συζύγου του Ὁλυμπιάδος. Καὶ ἐν σ. 34· Καὶ οἱ μὲν λέγονται, ὅτι οἱ Πέρσαι ὠπλισαν τὴν χεῖρα τοῦ δολοφίνου, τοῦθ' ὅπερ εἶναι τὸ πιθανότερον, οἱ δὲ λέγονται ὅτι τὴν χεῖρα τοῦ Πανσαρία ὠπλισεν ἡ Ὁλυμπιάδη ἡ σύζυγος τοῦ Φίλιππου, ζηλοτυποῦσα τὸν εἰς ἄλλους ἔρωτας παραδοθέντα σύζυγόν της.

σ. 33. Δημοσθένην ἔγγονον τοῦ Ἀλκιοδένους Παυανέα. Ἀλκισθένης ἡτο ὁ πατὴρ τοῦ στρατηγοῦ Δημοσθένους καὶ οὐχὶ Δημοσθένους τοῦ πατρὸς τοῦ ὥρτορος,

σ. 34. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τότε γελοῖον πολίτευμα.

σ. 34. Ἡ φάλαγξ, τὰ ἔλαφοδα πεζικὰ τάγματα, τὰ λοιπά τοῦ στρατοῦ σώματα καὶ ιδίως τὸ μηχανικὸν ἱσαρ ἀξιόλογον (ἐπὶ Φίλιππου).

σ. 34-5. Τὸν Φίλιππον πολλοὶ συγχρέονται πρὸς τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουὴλ.

σ. 35. Ὁ Ἀλέξανδρος... ἐγενήθη καθ' ὑπολογισμοὺς τοῦ Πλουτάρχου τὴν 21 Ιουλίου 356 π. Χ.

σ. 36 κ. ἔ. Τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, τῶν διαδόγων καὶ ἐπιγόνων αὐτοῦ διηγεῖται ξηρότατα καὶ ἀνεπαρκέστατα, ὅγει συνοχῆς, ἀχριθείας καὶ ἔξαρσεως καὶ μετὰ παραλείψεων οὐσιωδεστάτων.

σ. 37 (ὁ Ἀλέξανδρος) συγκαλέος τὸ Ἀμφικτυονικὸν οὐνέδριον εἰς Θεομούλας ἐγένετο ὑπ' αὐτοῦ Ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων.

σ. 39. οἱ ἐν Αλγιαλείᾳ Ἰωνες, ὑπὸ τὴν δόδηγίαν τοῦ Νηλέως, νίον τοῦ Κόδρου, συγκροτοῦντες δημοκρατικήν τινα συμπολιτείαν, ἐκ δώδεκα ἐλευθέρων πόλεων.

σ. 47. τὴν Τύρον... πρὸς μεσημβρίαν τῆς Σιδῶνος, ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ ἀποκίσθη 2300 ἔτη πρὸ τοῦ Ἡροδότου.

σ. 48. Εἰς τὴν Ἀσίαν δὲν μετεδόθη τὸ φιλελεύθερον ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν πνεῦμα, οὔτε τὸ καλαισθητικὸν τάλαντον τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνος ἀλλὰ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ τὸ ἐπιχειρηματικὸν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνος πνεῦμα. Ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν ἔξηπλώθη μόνον ἐν Ἀσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐτελειοποιήθη ἐν αὐτῇ.

σ. 51. (ὁ Ἀντίπατρος) κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς δημοσπονδίας τὸν Λαμιακὸν πόλεμον.

σ. 57 διωρίσθη αὕτη ἡ Κλεοπάτρα) μόνη βασίλισσα πάσης Αιγύπτου ὑπὸ τοῦ Καλσαροῦ Ιουλίου.

σ. 70 Ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ Αὐτοκράτορος ἡ χρονικὴ περίοδος διαιρεῖται εἰς τὸν αἱῶνα τῶν δώδεκα Καισάρων, εἰς τὸν αἱῶνα τῶν Αντωνίων καὶ εἰς τὸν αἱῶνα τοῦ Διοκλητιανοῦ.

σ. 74 (τὰ τέσσαρα μακεδονικὰ τμῆματα) διετηρήθησαν οὕτω μέχρι τοῦ 44 μετὰ Χριστὸν ὅτε ἐπὶ Κλαυδίου αὐτοκράτορος καιετάχθησαν πάλιν μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ δήμου.

τ. 75. Τῷ ἔτει 268 μετὰ Χριστοῦ ἡ Αὐτοκράτωρ **Αὐρηλίος** ἀφίνει εἰς τοὺς Γότθους τὰς ἐπαρχίας Μοισίας καὶ Λαχίας.

τ. 76. Τῷ ἔτει 306 μ. Χ. ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἐλέγει ἴδρυσαι τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Ἀνατολῆς, δοπισθεὶς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ κώνιας μίαν ἄλλην πρωτεύουσαν ἐπὶ τῶν δχθῶν τοῦ Βοσπόρου μεταξὺ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας. Τῷ ἔτει 330 μ. Χ. ὁ Κωνσταντῖνος ἀνεκήρυξε τὴν Κωνσταντινούπολιν νέαν πρωτεύουσαν τῆς αὐτοκρατορίας.

τ. 77. Οἱ Οὖννοι διὰ τοῦ πλάνητος βίου τῶν... τῶν ὑπερμεγέθεων καὶ ἀπομεμακρυμένων ὥτων τῶν...

τ. 78. Ἑξεργάτευσσος κατὰ τοῦ Λέοντος καὶ ἐκνοίσμος τὴν Νῦσσον (γρ. Ναϊσσόν), τὰ Βαύλια, τὴν Λάρισσαν.... Σέρρας, Πέλλαν, Εὐρώπην, Μεδιανὸν καὶ Σιόν. Γεωγραφικὴ σύγχυσις ἀργαίων καὶ νέων ὄνομάτων, ἐν οἷς καὶ τινα δλῶς ἀνύπαρκτα.

τ. 80. Τῷ 500 μ. Χ. ἐπῆλθον κατὰ τῆς Μακεδονίας οἱ **Ἀραβεῖς**. Ήκ δὲ τῇς τερατώδους ταύτης συγχύσεως Ἀβάρων καὶ Ἀράβων δρυμώμενος ἐπιφέρει κατὰ τὴν συνήθειαν αὗτοῦ ἔπειτα ἀμέσως πολλὰ ἀπροσδιόγυστα καὶ συγκεχυμένα περὶ Ἀραβίας.

τ. 81. Οἱ Μωάμεθ ἐγεννήθη τῷ 570 μ. Χ. ὥστε ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Ἀράβων εἰς Μακεδονίαν ἐγένετο ποὺν ἡ θεοπισθῆ ὁ Μωάμεθανισμὸς ὃς ἐπικρατοῦσα θρησκεία τῶν Ἀράβων.

Τῷ 500 μ. Χ. ἐπέδραμον καὶ οἱ Βούλγαροι οἵτινες μετὰ τῶν Ἀράβων κατέστρεψαν οὐκ δίλιγας πόλεις.

τ. 85 - 87. Τὰ περὶ τοῦ σλαβικοῦ ζητήματος καὶ τῶν γυναιῶν τοῦ Φαλλμεράγερ ἐκτίθενται μετὰ στοιχειώδους ἀνεπαρκείας καὶ περιστῆς συγχύσεως, τὸ δεῖγμα ἔστωσαν τὰ ἐν τ. 86 τάδε· Οἱ Σλάβοι ἰδρυσαν δύο μεγάλα βασίλεια ἐν Εὐρώπῃ, τὴν τῆς Πολωνίας περὶ τὸ ἔτος 500 μ. Χ. καὶ τὸ τῆς Ρωσίας μετὰ τῶν Νορμανδῶν τῷ 862 μ. Χ. ὡς καὶ ἄλλα δευτε-

φεύγοντα κράτη ώς οι Τσέχοι ἐν Βοημίᾳ οἱ Σλιβάκοι ἐν Οὐγγαρίᾳ, οἱ Σέρβοι ἐν Σερβίᾳ, οἱ Λέτται ἐν Λιθουανίᾳ, οἱ Σλάτκες ἐν Σλαλονίᾳ· Ἡ Ποωσία, ἡ Πομερανία, ἡ Λουσαρία, ἡ Βοημία, ἡ Σιλεσία, ἡ Μοραβία, ἡ Βοσία, ἡ Βλαχία ἔχονται Σλαβωήν τὴν καταγωγήν. Τὸ κράτος τοῦ Μεκλεμβούργου καὶ τὸ τοῦ Βρανδεβούργου εἰσὶν ἐξ Ἰανου Γερμανικῆς καὶ Σλανίκης καταγωγῆς.

σ. 84. Οἱ Σικελοί, ἐκοτρατεύσαντες κατὰ τῆς Μακεδονίας, ἥλωσαν τὴν Θεσσαλονίκην τῷ 583 μ. Χ.

σ. 85. Ὁ Ἡράκλειος ἀφοῦ ἐνίκησε τὸν Τούρκον ἀπό-
θλος τῶν Σέρβωνς πόδες Βορρᾶν.

σ. 86. εἰσέβαλον οἱ Σλάβοι μεγάλῃ Εὐρωπαϊκῇ φυλῇ ἀνα-
τολικωτέρᾳ πανῶν. Ἡ καταγωγὴ ταύτης εἴραι Ἰερογερμανική
ἄλλα λίγα εὐδιάκριτα ἔχοντα ἵδια καὶ διαφέροντα καὶ τῶν Ηρ-
μινῶν καὶ τῶν Φινῶν ἡ Τσούδων χαρακτηριστικά.

σ. 87. Κωνσταντῖνος ὁ πέμπτος (741-745 π. Χ.).

σ. 93 κ. ἑ. Τὰ περὶ τῶν ἀγώνων τῶν Βυζαντίων πρὸς
τοὺς Βουλγάρους ἀνεπαρκέστατα, ἀσύστατα καὶ μὴ ἀπηλλα-
γμένα ἔμερτύρων μυθευμάτων.

σ. 102. Τῶν Σαρραϊνῶν καὶ τῶν Ἀράβων.

σ. 103. Νικολιτοῦ. Γρ. Νικολίτη.

σ. 111. Συγχέει Νορμαννούς καὶ Ῥώς.

σ. 114. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἐνδεκάτου αἰώνος αἱ δύο θρη-
σκεῖαι τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ Κορανίου ἡγανίσθησαν καὶ ὁ
ἀγῶν οὗτος διομάζεται: Αἱ Σταυροφοροί.

σ. 115. Οἱ Σταυροφόροι διῆλθον διὰ Κωνσταντινουπό-
λεως διόν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλέξιος ἐδέχθη ἄνευ ἐμπιστοσύνης
αὐτούς.

σ. 116. τὸ διαμέρισμα Καραφέρια. Καὶ ταῦτα τὸν λόγον
δύντος περὶ τοῦ δωδεκάτου αἰώνος, ἐν ᾧ ἡ εἰς Καραφέρια
παραφθορὰ τῆς Βερροίας εἶνε τουρκική, δὲν δύναται δὲ τότε νὰ
γείνη λόγος καὶ περὶ διαμερίσματος Βερροίας.

σ. 116. Ἀπὸ τοῦ 1186 μ. Χ. μέχρι τοῦ 1260 μ. Χ. ὑπῆρχε μέγα Βλαχικὸν κράτος, ὅπερ ἡ παράδοσις ὑποθέτει δὲ μεταξὺ Βαλκανῶν καὶ Πίνδου.

σ. 117. Εἰς τῶν ἀνεψιῶν τοῦ βασιλέως Μαρουνῆλ Κομνηνοῦ ὄντος τοῦ Αλέξιος, ὃς τις ἦτο εξόφιστος ἐν Ρωσίᾳ, κατέφυγεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Σικελίας Γουλιέλμον τὸν Βορ.

σ. 127. Μπωδόν καὶ κατωτέρω ἐν σ. 128 Βαλδουΐνος.

σ. 134. Ἡ αὐτοκρατορία ἐδιχοτομήθη εἰς δύο τοιαύτας τὴν ἐν Νίκαιᾳ καὶ τὴν ἐν Θεοσαλονίκῃ.

σ. 136. Ὁ Οὐρδόνης ἐνυμφεύθη τὴν κόρην τοῦ Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἀνδρονίκην Παλαιολόγου.

σ. 137. οἱ μισθοφόροι Ἰσλανοί, Καταλαροί, Ἀραγώτοι καὶ Ἀλμοβάγαροι.

σ. 141. Θεοβάλδος *de Cerou* καὶ χμέσωρε κατωτέρω Σεπονά.

σ. 142. τοῦ Σελζονικοῦ κράτους τοῦ Ρούμ.

σ. 143. Τῷ 1370 μ. Χ. ἡ Μακεδονία ἐκτὸς τῆς Θεοσαλονίκης κατέστη Τουρκικὸν Σουλτανᾶτον.

σ. 144. Ἐγένεται τῆς κατοχῆς ταύτης ἐδαπάνησαν ἐπτακοσίας χιλιάδας δουκάτα ἥποι τεσσαράκοντα περίπου ἐκατομμύρια σημερινῶν δραχμῶν ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦμεν εἰς τὸ ἐδαπάνησαν τὰ χρήματα ταῦτα.

σ. 144. Φαίνεται διτὶ ἡγόρασαν αὐτήν (οἱ Βενετοὶ τὴν Θεοσαλονίκην) ἀπὸ τὸν Ἀνδρονικον.

σ. 147. Ὁ Ἰωάννης Ἀραγγώστης γράψει περὶ τοῦ πυροβολικοῦ ἀποκαλῶν τὴν πυρίνδα βοτάνην καὶ σκευήν. Οὗτω καὶ δὲ δίλιγον κατόπιν περιγράψας τὴν τελευταίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πολιορκίαν Κριόβουλος δὲ Λήμυρος. Εἶνε δὲ ἀξιοσημείωτος ἡ λέξις βοτάνη. Ἀλλὰ καὶ ἡ σκευὴ δὲν ὑπολείπεται ὡς ἀξιοσημείωτος λέξις σημαίροντα πυρίνδα. Αὗτι τῶν λελανθατμένων τούτων ἔδει Σπυρ. Π. Λάμπρον ἐν Νέῳ Ἐλληνομνήμονι Τόμ. Ε' σ. 403 κ. ε'

σ. 149. Θλιβερῶς καὶ ἀξιοκατακρίτως πτωχὰ εἶνε τὰ ὄλιγιστα περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἥνευ κανὸπλῆς μνείας τοῦ ὄντος τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ὃν αἱ τελευταῖαι λέξεις εἶνε αἱ ἔξῆς· ἡ ἔφοδος τῆς 29 Μαΐου 1453 μ. Χ. ἐπέφερε τὴν πτῶσιν τέλος τοῦ τελευταίου λειψάνου τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας.

σ. 151. Ἀόριστα καὶ ἀσύστατα εἶνε τὰ ἄλλως ἀπροσδιόγυστα περὶ τῆς νῦν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων λαλουμένης γλώσσης.

σ. 156. Ἀπὸ τοῦ 1745 μ. Χ. μέχρι τοῦ 1750 μ. Χ. ἰδρυσθητοί Γυμνάσια Ἑλληνικά εἰς πολλὰ μέρη οἷον εἰς Καζάνην, εἰς Σιάτισταν καὶ εἰς τὸ δρός "Αθως. Ἐν δὲ τ. 1857 Ερδομέν διν κατὰ τὸ τελευταῖον ἥμισυ τοῦ 18^{ου} αἰώνος τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα ἐν Κοζάνῃ, Καστορίᾳ, Σερβίοις, Βιτωλίοις, Θρασαλονίκῃ καὶ ἐπὶ τοῦ δροῦς "Αθω ἔχοησίμενοσαν διὰ τὴν ἐλευθερίαν.

σ. 156 χ. ἡ. Κατὰ τὸ ἔτος 1797 μ. Χ. εἰς Βιέννην καὶ Τεργεστην τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογικῆς Ἐταιρείας. Ἰδρυθείσης ὑπὸ Ρήγα τοῦ Φεραίου ἐφυλακίσθησαν διὰ πράξεις προδοτικᾶς κατὰ τῆς Τουρκίας.

σ. 157. Ὁ Ἄλης πασσᾶς λέγεται Τεβελενῆς.

σ. 167 χ. ἡ. Ἀνακεφαλαιοῦται Ἰστορία τῆς Μακεδονίας; κατὰ πόλεις ἔκάστας ἀτελέστατα καὶ πτωχότατα.

σ. 171 χ. ἡ. Τὸ κεφάλαιον περὶ τῆς Μακεδονίας κατὰ τὰς τελευταῖας δεκαετίας, διπερ ἡθέλησε νὰ προσθέσῃ, καίπερ μὴ ζητηθὲν ὑπὸ τῆς προκηρύξεως τοῦ διαγωνισμοῦ, εἶνε πενιχρότατον καὶ ἐμφαίνει πολιτικὴν ἀντίληψιν δλῶς στοιχειώδη.

Μετὰ δὲ τὴν Ἰστορίαν ἔπονται ὀλίγαι λαογραφικαὶ σελίδες, διαχοπτόμεναι ὑπὸ ἀπογραφικῶν σημειώσεων. Καὶ αἰκίνεν στατιστικαὶ αὗται σημειώσεις, αἵτινες ἄλλως δὲν εἴζητηθησαν ὑπὸ τοῦ προγράμματος, δὲν συμφωνοῦσι πρὸς τοὺς γνωστοὺς εἰς ἡμᾶς ἐπισήμους πίνακας καὶ δὲν γινώσκομεν πόθεν ἐλήφθησαν, οὐδὲ φαίνονται εἰς ἡμᾶς ἔχουσαι χαρακτῆρα ἀξιοπιστού. Περὶ

δὲ τοῦ λαογραφικοῦ μέρους οὐκ ἔχειση τῷ δέοντα ὁ συνάδελφος κ. Πολίτης ἐν τῇ χρίσει περὶ τοῦ λαογραφικοῦ διαγωνισμοῦ.

Τοιοῦτον ὃν τὸ πεντήρον καὶ κατὰ πάντ' ἀτυχὲς τοῦτο ἔργον ἡ ὑπὸ τοῦ χρονικοῦ τεταγμένη χριτικὴ ἐπιτροπεία εὑρέθη ἡναγκασμένη νάπορριψη διμοφώνως. Οὐ μὴν ἄλλᾳ καὶ αἰσθάνεται τὸ καθῆκον νὰ μη ἐνθαρρύνῃ τὸν συγγραφέα δπῶς ἐπαναλάβῃ κατὰ προσεχεῖς ἱστορικοὺς διαγωνισμοὺς ὅμοιας ἀποπείρας, διότι στερεῖται αὐτῶν τῶν βάσεων τῆς ἱστορικῆς ἔρευνης καὶ τέχνης.

'Ἐχφράξουσα δ' ἡ ἐπιτροπεία τὴν λύπην αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ τοῦ εἰς τὴν χρίσιν αὐτῆς ἀνατεθέντος ἱστορικοῦ διαγωνισμοῦ, δὲν ἀπελπίζει περὶ τοῦ μέλλοντος. 'Ἐχεται δ' ἀπ' ἐναντίας τῆς πεποιθήσεως, δτὶ θέλει ἐν προσεχεῖ διαγωνισμῷ ἐμφρανισθῆ ἔργον δυνάμενον νάξιωση τὴν δάφνην ἐπαξίως τοῦ θέματος,

'Ἅπαρχει ἀληθῶς θέμα ώραιότερον καὶ ἔθνικώτερον τῆς ἔξι-
τορήσεως τῶν τυχῶν τῆς περιμαχήτου χώρας; Δὲν θὰ εὑρεθῇ
δὲ ἔρευνητῆς ὁ ἀναλαμβάνων νὰ εἰςδύσῃ μετὰ τῆς προσηκούσης
μεθόδου εἰς τὴν μελέτην τῶν πηγῶν, ἐξ ὧν θὰ διαλευκανθῇ ἡ
ἀρχαία καὶ μεσαιωνικὴ ἱστορία τῆς Μακεδονίας, καὶ δὲν εἴνε
ἐντιμοτάτη καὶ πατριωτικὴ ἡ ἐντολὴ τοῦ ἱστοριογράφου, δξτις
μετὰ τὴν τοιαύτην περιεσκεμμένην καὶ μεθοδικὴν ἔρευναν τῶν
παντοίων πηγῶν, τῶν ἀρχαίων καὶ Βυζαντίνων συγγραφέων, τῶν
ἐπιγραφῶν, τῶν νομισμάτων καὶ τῶν ἄλλων μνημείων, τῶν χρυ-
σοβούλλων, σιγιλλίων καὶ ἄλλων ἐγγράφων, τῶν ἐκ τῆς γεω-
γραφίας καὶ λαογραφίας τῆς χώρας διδαγμάτων, τῶν ἐκ τῆς
γλωσσικῆς μελέτης πορισμάτων θὰ δυνηθῇ ἡ παραστήσῃ διὰ
γλώσσης γραφικῆς. ἐντόνου καὶ γλαφυρᾶς τὴν ἀνατολήν καὶ
προκοπὴν τῆς Ἑλληνικῆς συνειδήσεως τῆς Μακεδονίας ἐν αὐ-
τοῖς ἥδη τοῖς ἀπωνάτοις χρόνοις τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὴν κατ-
ίσχυσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς δυναστείας καὶ τοῦ μακεδονικοῦ
λαοῦ; Θὰ προχωρήσῃ ἔπειτα ἡ ἱστορικὴ εἰς τὰς ώραιας σελι-

δας τῆς προτούσης πνευματικῆς καὶ πολιτικῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀρρενωπῶν καὶ δρεσιδίων Μακεδόνων ἐν ἐπικοινωνίᾳ πρὸς τοὺς μᾶλλον προηγμένους ἐν τῷ πολιτισμῷ "Ἐλλήνας τοῦ νότου καὶ θάλασσας τῶν ἀναγνώστην εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀρχελάου, περιστοιχομένου ὑπὸ τῶν Ἐλλήνων καλλιτεχνῶν καὶ ποιητῶν τῆς νοτιωτέρας Ἐλλάδος. Ἡ δὲ αἰγλὴ τῆς ἐν Πέλλῃ αὐλῆς θαύμηθι εἰς τὸ κατακόρυφον μετὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Φιλίππου ἀναμορφοῦντος στρατιωτικῶν; τὴν Μακεδονίαν καὶ ἀναλαμβάνοντος τὸν ἀγῶνα πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν ιδίων πταισμάτων ἔσητη λημένας καὶ ὑπὸ τῶν ὅμορύλων σπαραγμῶν ἐξησθενημένας πολιτείας τῆς ἐλληνικῆς μεσημβρίας. Ἐν δὲ τῇ μάχῃ τῆς Χαιρωνείας, ἐν ᾧ συναγωνίζεται μετὰ τοῦ πατρὸς ὁ νεαρὸς μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους, ὁ Ἀλέξανδρος, δὲν οὐκ εὕρη ὁ ιστορικὸς τὸν τάφον τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ τὴν ἀρετηρίαν τῆς ἐνάσεως τοῦ Ἐλληνικοῦ πρὸς τὴν ἐπιτέλεσίν τοῦ δρκού τῆς ωστεραίας τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς μακεδονικῆς βασιλείας. Τὸν δρκὸν τοῦτον τῆς ἐκδικήσεως ἐναντίον τῶν Περσῶν τῶν ἐπιδραμόντων τὴν ἐλληνικὴν πατρίδα καὶ πυρπολησάντων τὰ ἐλληνικά ιερά ἐκτελεῖ νικηφόρος ὁ μέγας υἱός τοῦ Φιλίππου, ἀναστυλόνων τὴν μακεδονικὴν σημαίαν ὡς σημαίαν τῆς Ἐλλάδος ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων καὶ τῶν ἀνακτόρων τῶν Σούσων καὶ τῶν Ἐκβατάνων, τῆς Βαβυλῶνος καὶ τῆς Περσεπόλεως καὶ ἀναβαίνων ἐπὶ τὸν θρόνον τῶν ὑπερφιάλων Ἀχαιμενιδῶν. Καὶ δτε δὲ ὁ μέγας στρατηλάτης ἔκλεισεν ἐν Βαβυλῶνι τοὺς ὄρθαλμούς, δὲν ἐπερατώθη τὸ ἔργον αὐτοῦ, δπερ ἐπετέλεσε κατὰ τὰ θαυμάσια ἔτη τῶν δαφνοστεφῶν μέχρι τῆς Ἰνδικῆς στρατιῶν, διασπείρας τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὸν ἐλληνικὸν πολιτισμὸν ἀνὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Αγυπτον., ἀλλὰ τὸ μέγα ἐκεῖνο ἔργον συνεχίζεται ὑπὸ τῶν διαδόχων καὶ ἐπιγόνων τοῦ μεγάλου Ἀλεξανδροῦ. Ἰδού ηδευτέρα μεγάλη εἰς τὸν ἐλληνισμὸν εἰσρορχεῖ τῆς Μακεδονίας καὶ δι' αὐ-

τῆς ἀνύψωσις τοῦ ἐλληνισμοῦ, παρασκευαζομένου ἀλλὰς νὰ γείνη ὁ φορεὺς τοῦ γριστιανισμοῦ.

Οὐδ' εἶνε διλιγότερον θαυμασταὶ αἱ σελίδες τῆς Ιστορίας τῆς χριστιανικῆς Μακεδονίας ως κειμηλίου τῆς βυζαντιακῆς αὐτοκρατορίας. Ός, ἐν Ἀπίᾳ τελεῖται ὁ μέγας ἄγων τοῦ ἐλληνισμοῦ ἐναντίον τῶν Ἀράβων, τῶν Σελδσούκων, τῶν Ὀθωμανῶν, εὗταί ή Μακεδονία εἶνε ἐπὶ αἰώνας μακροὺς τὸ μῆλον τῆς ἔριδος μεταξὺ Ἐλλήνων καὶ Βουλγάρων. Οἱ Ιστορικὲς θάματα διδάξῃ, θάματα διηγούμενος τὴν τιτάνειον ἐκείνην πάλην, θάματα ἀποσπάση δάκρυα ἀπὸ τῶν οφθαλμῶν ἐπὶ τῇ ἐπιδείξει τοῦ κρανίου τοῦ Νικηφόρου ὡς ἀργυροδίτου κυπέλλου τῶν παροινίων ὄργιων τοῦ Κρούμου, θάματα φρονηματίση περιάγων ἡμᾶς εἰς τὰ πεδία τῶν νικῶν τοῦ Λέοντος καὶ καθιστάνων συμμετόχους τῶν ἐπιγειών ὡσταννὰ ἐπὶ τοῖς θριάμβοις Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου. Θάματα διηγούμενα εύκαιριαν νὰ διωμεν μετά. συγκινήσεως τοὺς ὑπερανθρώπους ἀγῶνας, δι' ὃν διερχομένη ἡ Θεσσαλονίκη, περιμάχητος διὰ πάντων τῶν αἰώνων καὶ μετά θυσιῶν ἀξιομνησούντων ὑφισταμένη τὰς ἀλώσεις ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ὑπὸ τῶν Νορμαννῶν, ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐξηκολούθησε πάντοτε καὶ ἐξακολουθεῖ σθεναρῶς μέχρι τῆς σήμερον διατηρούσας ὡς ἄρθρον πίστεως τὴν ἀροσίωσιν εἰς τὴν ἐλληνικὴν ιδέαν.

Ωραίας σελίδας θὰ δυνηθῇ νά μας ἐπιδείξῃ ὁ Ιστορικὸς καὶ ἐκ τῶν πικρῶν αἰώνων τῆς δουλείας ὑπὸ τὸν Ἀγαρηγόν. Θάματα συγκεντρώση εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς Ιστορικῆς του συγγραφῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὸν ἀγῶνα τῶν γραμμάτων καὶ τὸν ἀγῶνα διὰ τῶν σπλάντων. Θάματα περιαγάγγη ἡμᾶς εἰς τὰ σχολεῖα, δι' ὃν διετηρήθη ἡ γλῶσσα καὶ τὸ φρόνημα τὸ ἐλληνικόν, θάματα διηγήση ἡμᾶς εἰς τὰς μονὰς τοῦ Ἀγίου ὅρους, διου ἐπὶ αἰώνας ἐλατρεύθη ὁ γριστιανισμὸς ὅμοιος καὶ διέλληγισμὸς καὶ ἐκαλλιεργήθη ἡ ἐλληνικὴ παιδεία, θάματα διετορήση τὰ κατὰ τοὺς φιλοπάτριδας ἐκ Μακεδονίας ἐμπόρους τοὺς δια-

σώσαντας και πρεαγαγόντας τὸν ἐλληνισμὸν ἐν Βιέννῃ και ἀλλαγοῦ τῆς Αὐστρίας και τῆς λοιπῆς Εὐρώπης διὰ πλούτου εὐγενοῦς προστατεύοντος τὰ ἐλληνικὰ γράμματα και συντελοῦντος εἰς τὴν ἔκδοσιν ἐλληνικῶν βιβλίων, τὰ κατὰ τοὺς Μακεδόνας λογίους τοὺς διὰ τῆς καλλιεργείας τοῦ "Ἐλληνος λόγου ἐν τῇ δεδουλωμένῃ πατρίδι στηρίξαντας τὴν ἐλληνικὴν ιδέαν ἐν γημέραις πικραῖς ἢ διακριθέντας ἐν αὐτῇ τῇ Ἐσπερίᾳ, οἷος ὁ καθηγητὴς τῶν ἐν Βογωνίᾳ και Παταυίᾳ πανεπιστημιών Ἰωάννης Κοτούνιος. Καὶ παραλλήλως πρὸς τοὺς ἐργάτας τοῦ λόγου θὰ ἴδωμεν τοὺς μαχητὰς, τοὺς ἄρματωλοὺς τῶν μακεδονικῶν δειράδων τοὺς διὰ τῶν δπλων βροντοφωνήσαντας τὸν πόθον τῆς ἑθνικῆς ἐλευθερίας. Καὶ ὡς κορύφωμα τῶν ἐκ τοῦ πόθου τούτου θυσιῶν τοῦ μακεδονικοῦ λαοῦ θὰ δοῦγγήσῃ ἡμᾶς ὁ ιστορικὸς εἰς τὴν Βιέννην και τὸ Βελιγράδιον, δπως ἴδωμεν περὶ τὸν Ρήγαν τοὺς Μακεδόνας νεαροὺς ἐμπόρους και ἐπιστήμονας τοὺς συμμαρτυρήσαντας μετά τοῦ πρωτομάρτυρος και χάριν τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος στραγγαλισθέντας μετ' αὐτοῦ.

"Ἡ δὲ μεγάλη αὕτη σκηνὴ εἶνε ἡ ἀρχὴ τῶν νέων ἀγώνων, εἶνε τὸ προανάκρουσμα τῶν θυσιῶν τῆς Νικούσης και τοῦ Ἀγίου ὄρους ἐπὶ τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαγαστάσεως, εἶνε τὸ προσάλπισμα τοῦ μεγάλου ἀγῶνος, δεῖτις ἔξακολουθεῖ και μέχρι τῆς σήμερον, δτε ἡ Μακεδονία δλη εἶνε μεταβεβλημένη εἰς μέγαν βωμὸν τῆς πατρίδος, δν φαίγουσι πρόθυμοι διὰ τοῦ αἵματός των, ἀντιμετρούμενοι πρὸς ἀνόμους και ἀγιέρους ἀντιπάλους, ἡρωικοὶ γόνοι τῆς Μακεδονίας ἡδελφωμένοι ἐν τῇ ἔθελοθυσίᾳ μετ' εὐγενῶν τέκνων τῆς λοιπῆς Ἐλλάδος.

Τοιαύτην ἔφαντάζοντο τὴν Ἰστορίαν τῆς Μακεδονίας, ησας ἔμελλε νὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ διαγωνισμοῦ τούτου, σι κριταὶ αὐτοῦ. Τοιαύτην καραδοκοῦσι: νὰ ἴδωσιν ὑποβαλλομένην ἐν τῷ μέλλοντι, Ἰστορίαν δι' ἀκριβῶν ἐρευνῶν, δι' ἐπιχειρημάτων ἀδιασείστων, διὰ συγκινήσεων ἀρρήτων ἀνορθοῦσαν μὲν τὴν

Περὶ τοῦ Χατζηλαζαρείου Ιεροῦ Διαγωνισμάτος πρὸς Μακεδονίας 25
ἀλήθειαν τῆς Ιστορίας, στηρίζουσαν δὲ τὰ ἔθνικὰ ἡμῶν δι-
καία.

Εἰς τοιούτον ἔργον καὶ μόνον εἶνε δίκαιον νὰ διατέσσυ τὸ
χρῆμα αὐτοῦ ὁ γενναῖος ἀγωνοθέτης· εἰς τοιούτον ἔργον καὶ
μόνον θὰ δώσωσιν οἱ χρήσαι ἐν προσεχεῖ διαγωνισμῷ γαίροντες
τὴν δάφνην τῆς νίκης.

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

Δ. ΠΑΤΕΩΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΥΡ. Η. ΛΑΜΠΡΟΣ Εἰςηγητής.

E.Y.Δ της Κ.τ.Π
ΙΟΑΝΝΙΝΑ 2006